

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

ШЕВЧУК ОЛЕГ АНТОНОВИЧ

УДК 657.471.66:664.12

ОБЛІК І АУДИТ ВИТРАТ НА ЗБУТ ПРОДУКЦІЇ В ПІДПРИЄМСТВАХ
ЦУКРОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Спеціальність 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит
(за видами економічної діяльності)

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Тернопіль – 2012

Дисертація на правах рукопису.

Робота виконана в Тернопільському національному економічному університеті Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент

Дерій Василь Антонович,

Тернопільський національний економічний університет,
доцент кафедри обліку у виробничій сфері

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор

Савчук Василь Кирилович,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України,

завідувач кафедри статистики та економічного аналізу

кандидат економічних наук, доцент

Кулинич Мирослава Богданівна,

Волинський національний університет

імені Лесі Українки,

доцент кафедри обліку і аудиту

Захист відбудеться „26” жовтня 2012 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 у Тернопільському національному економічному університеті за адресою: 46020 м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, зал засідань.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського національного економічного університету за адресою: 46020 м. Тернопіль, вул. Бережанська, 4.

Автореферат розісланий „25” вересня 2012 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.П. Шаварина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах докорінних глобальних змін значно актуалізувалася проблема збуту продовольчих товарів, у тому числі продукції підприємств цукрової промисловості. Стан каналів транспортування готових виробів, наповненість збутової мережі, комунікативний потенціал партнерів дедалі помітніше впливають на ступінь задоволення споживчого попиту, конкурентоспроможність продукції, ефективність виробництва.

Нині оптимізація збутової діяльності є важливим резервом посилення позицій виробника на продовольчому ринку, необхідною умовою збільшення обсягів реалізації та підвищення ефективності збуту. Господарські процеси неможливі без належного обліку та аудиту витрат на збут, оскільки обліково-контрольна інформація є визначальною для обґрунтування управлінських рішень та моніторингу їх виконання.

Важливе значення у збутовій діяльності підприємств відведено обліку й аудиту витрат на збут. Однак підприємства цукрової промисловості не завжди приділяють належну увагу цій ділянці обліку й аудиту з метою підвищення ефективності збутової діяльності та забезпечення конкурентоспроможності таких підприємств на міжнародному агроринку.

Теоретичні та практичні аспекти обліку і аудиту збуту продукції (товарів, робіт, послуг) та витрат, пов'язаних із ним на різних підприємствах, висвітлені в працях вітчизняних і зарубіжних учених-економістів: Р. Алборова, М. Білик, М. Білухи, О. Бородкіна, П. Борщевського, Ф. Бутинця, Н. Гавришко, А. Глена, З. Гуцайлюка, В. Дерія, Дж. Еванса, Н. Дорош, В. Євдошак, З. Задорожного, Г. Кірейцева, М. Кулинич, В. Линника, В. Палія, М. Пушкаря, В. Рудницького, П. Саблука, Г. Савицької, В. Савчука, В. Соколова, В. Сопка, Л. Сук, П. Сук, Л. Триньки, Б. Усача, Ч. Хорнгрена, М. Чумаченка, В. Шевчука, І. Яремчука та інших науковців. Однак досліджень стосовно обліку й аудиту збуту продукції на підприємствах цукрової промисловості є небагато. Донині не сформована єдина наукова позиція стосовно сутності понять “збут продукції” і “витрати на збут”, має місце неузгодженість нормативних документів, методичних порад, що регламентують облік і аудит витрат на збут.

Залишаються недостатньо дослідженими і потребують значного вдосконалення організація і методика обліку витрат на зберігання та перевезення готової продукції. Дискусійними залишаються ряд аспектів аудиту витрат на збут та варіантів його здійснення внутрішніми та зовнішніми аудиторами.

Вищенаведене обумовило актуальність обраної теми дисертаційного дослідження, його предмет, об'єкт, мету та завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри обліку у виробничій сфері Тернопільського національного економічного університету за темою „Дослідження і розробка теорії, методології, технології та організації обліку, аналізу і аудиту активів, зобов'язань, господарських процесів у підприємствах, організаціях, закладах”

(номер державної реєстрації 0106U012532), а також держбюджетної теми „Теоретико-методологічні основи та практичні аспекти формування і реалізації облікової політики на макро- і мікрорівнях” (номер державної реєстрації 0111U001035). Автором удосконалено методику та організацію обліку й аудиту витрат на збут підприємств цукрової промисловості.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка організаційно – методичних засад із поліпшення обліку й аудиту витрат на збут продукції для підвищення ефективності роботи підприємств цукрової промисловості.

Досягнення визначеної мети передбачило формування і виконання таких завдань:

- уточнити економічний зміст поняття “збут” із урахуванням специфіки цукрового комплексу;
- відобразити систему аналітичного і синтетичного обліку витрат на збут підприємств цукрової промисловості та надати рекомендації щодо її поліпшення;
- розробити рекомендації з організації руху документів, які стосуються витрат на збут, для їх оперативного та якісного опрацювання;
- визначити шляхи покращення рівня інформаційного забезпечення щодо збутових витрат підприємства;
- встановити умови використання інформаційних систем та комп’ютерних технологій в обліку та аудиті витрат на збут у підприємствах цукрової промисловості;
- удосконалити процес моделювання економічних параметрів облікової політики підприємства щодо прогнозування збутових витрат;
- обґрунтувати ефект від проведення вибіркового аудиту витрат на збут підприємства цукрової промисловості, враховуючи сезонний характер його робіт;
- розкрити і поліпшити методичні та організаційні процедури аудиту витрат на збут.

Об’єкт дослідження – процес формування витрат на збут у підприємствах цукрової промисловості.

Предмет дослідження – теоретичні, методичні та організаційні засади обліку і аудиту витрат на збут у підприємствах цукрової промисловості.

Методи дослідження. В процесі дослідження проблем обліку витрат на збут в підприємствах, що здійснюють переробку сільськогосподарської продукції, застосовувався метод наукової абстракції. Прийоми дедукції та індукції використовувалися для дослідження сучасного стану обліку і аудиту витрат на збут у фінансовій діяльності цукрових заводів, аналіз і синтез – для означення проблем та перспектив розвитку підприємств цукрової промисловості. Для побудови моделі залежності витрат на збут від обсягу виробництва на підприємствах цукрової промисловості, моделювання статей витрат із урахуванням галузевих особливостей цукровиробництва використовувався метод моделювання. При розробці проекту внесення змін до

системи ведення обліку витрат на збут за субрахунками та аналітичними рахунками до них використано метод проектування.

Теоретичною основою дисертації є фундаментальні положення економічної науки, наукові праці зарубіжних та вітчизняних вчених з галузі обліку та аудиту.

Інформаційну базу дослідження становлять Конституція України, Податковий Кодекс України, законодавчі та нормативно-правові акти України, первинні документи і форми фінансової та статистичної звітності підприємств цукрової промисловості Рівненської й Тернопільської областей.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні та розв'язанні проблем обліку та аудиту, пов'язаних із витратами на збут в підприємствах цукрової промисловості. Основні положення наукової новизни одержаних результатів проведеного дослідження доцільно сформулювати наступним чином:

вперше:

– розроблені елементи системи обліку витрат на збут підприємств цукрової промисловості, які формують облікову політику щодо цих витрат, їх структури і ведення первинного, аналітичного, синтетичного обліку, складання внутрішньої звітності з урахуванням сезонності виробництва, нерівномірності споживання продукції протягом року, необхідності зберігання цукру, визначеного як державний резерв, що зменшує такі витрати, оптимізує їхню структуру, поліпшує достовірність і аналітичність обліку і аудиту, забезпечує високу якість підготовленої внутрішньогосподарської та фінансової звітності;

удосконалено:

– систему аналітичного і синтетичного обліку витрат на збут шляхом виділення 5 субрахунків (931 – витрати на рекламу та маркетинг, 932 – витрати на зберігання готової продукції, 933 – транспортні витрати збуту, 934 – трансакційні витрати, 935 – інші витрати на збут), низки аналітичних рахунків до рахунку 93 „Витрати на збут” і запровадження відомості аналітичного обліку витрат на збут основної та побічної продукції;

– трактування поняття “організація обліку витрат на збут цукрової галузі” як сукупності дій зі створення певної системи обліку, дотримання та підвищення рівня її злагодженості, спрямованої на забезпечення інформаційних потреб користувачів облікової інформації із врахуванням форм організації, рівня матеріального та інформаційного забезпечення процесу управління збутом;

дістали подальший розвиток:

– програмні продукти обліку і процесу аудиту, використовуваних на ринку, з адаптацією їх до українських стандартів, починаючи від вимог нормативно-правової бази, завершуючи зручністю інтерфейсу, що сприятиме поліпшенню програмного обліково-аудиторського забезпечення вітчизняних підприємств цукрової промисловості;

– система бюджетування та її вплив на взаємоузгодженість таких складових управління як: планування, аналіз, контроль на рівні структурних підрозділів цукрових заводів, що займаються збутом продукції;

– організація вибіркового аудиту витрат на збут в підприємствах цукрової промисловості України, яка полягає у визначенні показників-індикаторів, які формують потребу проведення аудиту і забезпечують ефективний аудиторський контроль у підприємствах галузі.

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні пропозицій в практику підприємств цукрової промисловості. Для реалізації мети дослідження автор розробив удосконалену методику обліку витрат на збут у підприємствах цукрової промисловості. Запровадження до рахунку 93 “Витрати на збут” п’яти субрахунків дасть змогу створити дієвий механізм формування, відображення, узагальнення, аналізу та оперативного контролю витрат на збут у цукропереробному комплексі. Рекомендації з покращення класифікації витрат на збут готової продукції, як важливого сегмента у прийнятті управлінських рішень ухвалені до впровадження Національною асоціацією цукровиків України (довідка № 03-14/6-18 від 30. 11. 2010 р.). Пропозиції стосовно удосконалення первинного, аналітичного та синтетичного обліку витрат на збут використані у практичній діяльності товариства з обмеженою відповідальністю „Збаражський цукровий завод”(довідка № 08-1217 від 12. 04. 2011 р.). Рекомендації щодо впровадження системи бюджетування витрат на збут в облікову систему підприємств, що здійснюють переробку сільськогосподарської продукції, знайшли відображення у практичній діяльності товариства з обмеженою відповідальністю „Козівський цукровий завод”(довідка № 207 від 14. 04. 2011 р.). Розроблена схема автоматизації аудиту витрат на збут застосовується у товаристві з обмеженою відповідальністю сільськогосподарському підприємстві „Нива” (довідка № 115 від 28. 03. 2011 р.).

Окремі положення дисертаційного дослідження застосовуються в навчальному процесі Тернопільського національного економічного університету (довідка № 126 – 06/4135 від 28.12.2010 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є самостійно виконаним науковим дослідженням. Усі розробки та пропозиції, що містяться в роботі, виконані особисто автором.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення і практичні рекомендації, які містить дослідження, доповідалися автором на Міжнародних науково-практичних конференціях: “Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання” (м. Донецьк, 2008 р.), “Економічний і соціальний розвиток України в ХХ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації” (м. Тернопіль, 2009 р.), “Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика” (м. Луцьк, 2009 р.), “Освіта і наука в умовах глобальних викликів” (м. Сімферополь, 2009 р.), “Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання” (м. Донецьк, 2009 р.), “Економічний і соціальний розвиток України в ХХ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації” (м. Тернопіль, 2010 р.), “Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін” (м. Полтава, 2010 р.),

“Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання” (м. Донецьк, 2010 р.), “Економічний і соціальний розвиток України в ХХ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації” (м. Тернопіль, 2011 р.), “Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління” (м. Львів, 2011 р.), Науково-практичних конференціях: “Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства” (м. Львів, 2009 р.), “Інформаційні технології у змісті освіти та практичній діяльності фахівців з обліку і аудиту: проблеми методології та організації” (м. Київ, 2010 р.), Науковій конференції професорсько-викладацького складу та студентів ТНЕУ “Облік, контроль та аналіз у підприємствах і організаціях : теорія, методика, організація” (м. Тернопіль, 2009 р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 23 наукові роботи загальним обсягом 7,03 д. а. У 10 наукових працях відображено основні наукові результати дисертації.

Структура та обсяг роботи. Дисертація складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 246 найменувань на 24 сторінках і 14 додатків, що займають 20 сторінок. Загальний обсяг роботи становить 197 сторінок. Подано 18 таблиць на 31 сторінці та 24 рисунки на 24 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У першому розділі “**Теоретичні засади обліку витрат на збут в цукровій промисловості**” висвітлено теоретичні підходи до формування системи обліку витрат на збут. На основі узагальнення поглядів вітчизняних і зарубіжних учених-економістів щодо визначення сутності понять „збут” і „витрати на збут” уточнено їх трактування з урахуванням специфіки підприємств цукрової промисловості.

Розглядаючи поняття “збут” та “діяльність із збуту продукції” констатовано, що збут – це процес, який розпочинається з моменту появи усної чи письмової угоди щодо купівлі-продажу продукції і триває до того моменту, коли покупець повністю розрахується за неї та отримає її у власність, а діяльність зі збуту продукції – це діяльність менеджерів, спрямована на забезпечення процесу збуту продукції. З іншого боку, діяльність у сфері збуту – це не лише і не стільки продаж готової продукції, а й орієнтація виробництва на задоволення платоспроможного попиту покупців, активна робота на ринку з підтримки та формування попиту на продукцію фірми, організація ефективних каналів розподілу й руху товару.

Інформація про збут займає відповідне місце в інформаційному середовищі та обліковій системі підприємства. Для глибшого розуміння місця інформації про збут в інформаційному середовищі та обліковій системі підприємства наведено їх графічне відображення (рис. 1).

Збут продукції - складний процес, який формується під впливом різних чинників, а отже потребує специфічних підходів до його бухгалтерського

відображення і контрольного супроводу з метою ефективного управління цим процесом.

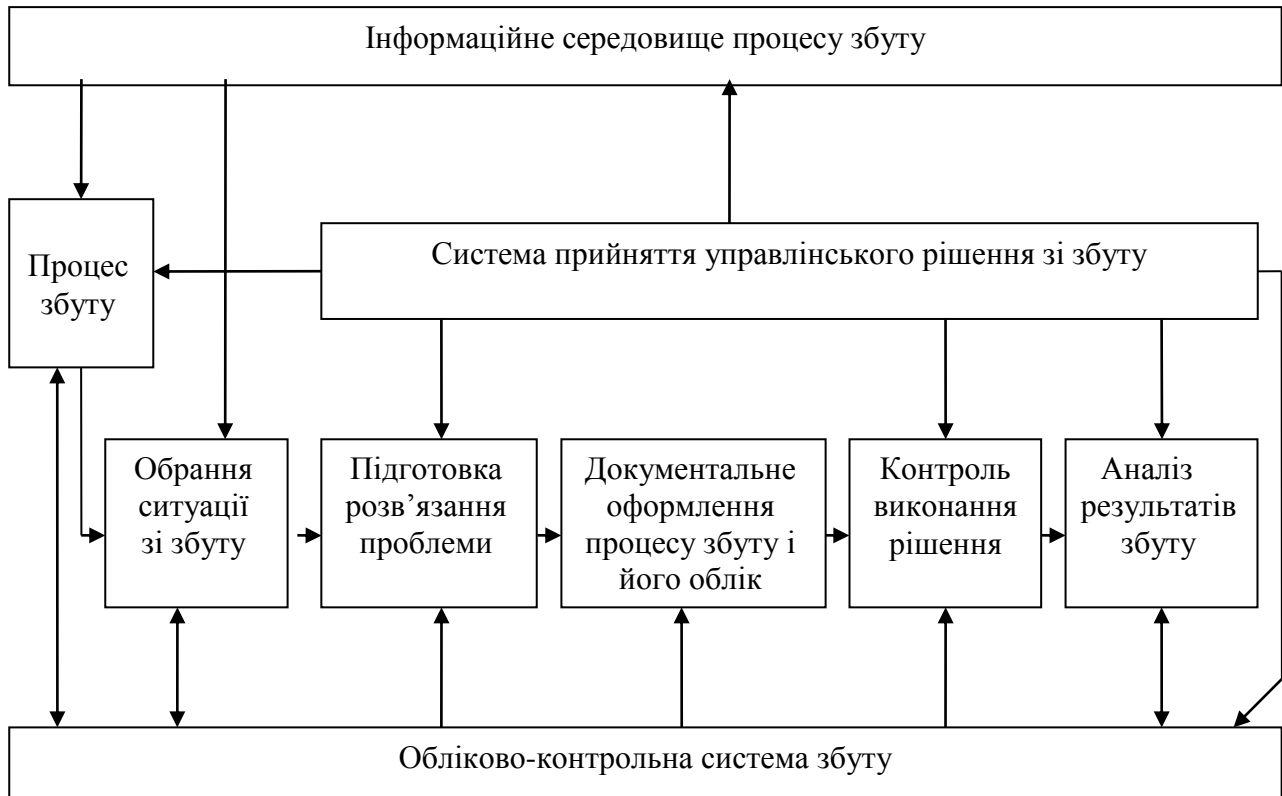

Рис. 1. Інформаційне середовище та обліково-контрольна система управління процесом збуту на підприємстві

Як свідчить аналіз наукової літератури, економічно обґрунтована класифікація витрат є важливою передумовою для успішної організації планування, обліку і калькулювання собівартості. До класифікаційних ознак витрат на збут запропоновано додати ознаку за методом розподілу таких витрат: розподілені та нерозподілені витрати на збут. Перші слід списувати на рахунок 90 “Собівартість реалізації”, а другі – на рахунок 79 “Фінансові результати”, що забезпечить більшу точність у визначенні собівартості реалізованої продукції.

На основі проведених досліджень обґрунтовано, що витрати на збут – це всі види витрат, які здійснює підприємство під час просування товару на ринку та його реалізації споживачам. Ці витрати списують у фінансовому обліку за рахунок фінансового результату, а в управлінському в окремих випадках включають у повну собівартість продукції.

Підприємство під час відвантаження продукції може здійснювати витрати, пов’язані зі збутом продукції, які не підлягають відшкодуванню з боку покупця. Такі витрати називають комерційними. Вони мають бути закладені у ціні продукції цукрових заводів, а витрати на упакування і транспортування включатися у собівартість відповідних видів продукції в управлінському обліку прямим шляхом, а за неможливості — розподілятися пропорційно до бази,

передбаченої в галузевих інструкціях із планування, обліку і калькулювання (ваги, обсягу, виробничої собівартості й ін.).

Значимим аспектом розгляду питань обліку і аудиту витрат на збут є дослідження його проблем, до яких у підприємствах цукрової галузі віднесено:

- невисоку конкурентоспроможність цих підприємств на зовнішньому ринку, що означає малий дохід від експорту. Поняття “витрати на збут”, як і його використання у цьому випадку, практично нівелюється, як і розрахунок планових показників щодо витрат на збут;

- переважання експортування суміжної продукції над основною. Експортується, переважно, жом і меляса, що є неосновною продукцією. Доведено, що у випадку реалізації суміжної продукції доцільно, як бонус в подарунок іноземним партнерам, з метою реклами надсилати невеликі упаковки основної продукції, оскільки, витрати на збут одиниці суміжної продукції інколи можуть бути на рівні основної, а дохід від неї – значно менший;

- зростання ціни на цукор, яка не завжди прямо пов’язана з витратами на збут. Підвищення цін зменшує обсяги покупок споживачами, відповідно і загальну суму виручки від реалізації цукру, а отже окупність витрат доходами. Тому зростання цін прямо чи опосередковано впливає на величину витрат, пов’язаних зі збутом;

- невисоку якість цукру вітчизняного виробництва (за європейською класифікацією 3–4 сорти), що суттєво впливає на збільшення витрат на збут у розрахунку на вартість одиниці реалізованої продукції. Потенційна загроза застосування генномодифікованого насіння під час посіву цукрових буряків за кордоном суттєво знижує якість вирощеної там цукрової сировини, а отже українські виробники мали б кращі шанси реалізувати зарубіжним покупцям біологічно повноцінний та екологічно чистий цукор за вигідною для виробників ціною;

- технологію виробництва цукрових буряків та цукру, яку необхідно наближати до міжнародних вимог. Для їх дотримання запропоновано в підприємствах-товаровиробниках цукрових буряків і на заводах цукрової промисловості вести журнали оцінки якості виготовленої продукції та журнали оцінки якості продукції, що придбали покупці. Такі журнали дадуть змогу вдосконалити процес управління виробництвом і збутом цукрових буряків та продуктами їх переробки;

- виплату заробітної плати працівникам підприємств цукрової промисловості власною продукцією. Хоча така виплата знижує внутрішні витрати на збут, водночас вона негативно впливає на вирішення соціальних питань працівників. Тому збільшення виплат зарплати працівникам грошима сприятиме їхній зацікавленості у підвищенні якості цукру і забезпечить зростання загального доходу цукрового заводу.

На підставі аналізу наведених вище проблем сформульовано наступні напрямки досліджень щодо поліпшення обліку витрат на збут:

- визначення об'єктів обліку витрат на збут та забезпечення на кожному з них постійного і належного спостереження за господарськими операціями та процесами;

- забезпечення відповідного документального оформлення господарських операцій, групування та узагальнення даних і формування звітних показників про витрати на збут за видами продукції (робіт, послуг), ринками збуту, напрямками витрат;

- встановлення складу і структури витрат на збут у підприємстві;

- обґрунтування методики обліку і аудиту формування та розподілу витрат на збут;

У дисертації доведено, що однією з необхідних умов ефективного управління діяльністю промислового підприємства є отримання повної, достовірної та оперативної формації про витрати, у т.ч. витрати на збут, що формують повну собівартість виготовленої продукції.

У другому розділі **“Облік витрат на збут продукції підприємств цукрової промисловості та перспективи його поліпшення”** досліджені нормативно-правова база й особливості документального оформлення операцій, пов'язаних із витратами на збут підприємств цукрової промисловості, обґрунтовано основні напрямки удосконалення методики та організації обліку витрат на збут. Проаналізовано низку чинників, що впливають на політику збуту продукції цукрових заводів шляхом застосування економіко-математичних методів.

Облік збутової діяльності, залежно від завдань, які він вирішує, можна поділити на такі види:

- облік, спрямований на отримання даних для складання форм фінансової звітності з метою оцінки фінансового стану підприємства – фінансовий облік;

- облік, спрямований на отримання інформації для прийняття управлінських рішень щодо формування збутової та виробничої програм, оцінки ефективності витрат за споживачами, товарами, каналами збуту, для встановлення ціни на товар, контролю за нормами витрат; визначення доходу за ринковими сегментами – управлінський облік.

У роботі доведено, що облік витрат на збут доцільно організувати за такими калькуляційними об'єктами: товарні групи, географічні регіони, групи споживачів, центри відповідальності та центри витрат. Зокрема, серед товарних груп цукрових заводів запропоновано виділяти такі: основна продукція (цукор) та побічна продукція (жом, меляса).

Встановлено, що в структурі загальних витрат у досліджуваних підприємствах витрати на збут у 2008 - 2011 р.р. становили від 2,4 до 6,5 відсотків (табл. 1).

Як свідчать дані таблиці 1, питома вага витрат на збут у 2011 р. порівняно з 2008 р. на більшості цукрових заводів зросла. Це зумовлено не стільки збільшенням обсягів виробництва, скільки започаткуванням практики доставки готової продукції споживачеві, що в попередні періоди не практикувалось.

Важливе значення у забезпеченні контролю за витратами на збут має використання системи управлінського обліку таких витрат.

Таблиця 1

Динаміка питомої ваги витрат на збут у загальних витратах діяльності цукрових заводів Рівненської, Тернопільської і Львівської областей за 2008-2011 рр.

Цукровий завод	Роки						
	2008	2009		2010		2011	
	%	%	+/-, %	%	+/-, %	%	+/-, %
Дубнівський	2,4	3,1	+0,7	3,8	+0,7	4,3	+0,5
Збаражський	3,0	3,6	+0,6	4,0	+0,4	4,5	+0,5
Золочівський	2,9	3,8	+0,9	4,4	+0,6	4,7	+0,3
Козівський	3,5	4,7	+1,2	5,2	+0,5	5,0	-0,2
Кременецький	3,9	5,1	+1,2	4,7	-0,4	4,5	-0,2
Острозький	2,7	4,2	+1,5	5,0	+0,8	5,1	+0,1
Чортківський	4,3	6,0	+1,7	6,3	+0,3	6,5	+0,2

Саме ця система дає інформацію для встановлення повної собівартості продукції, до якої включають і витрати на збут. Їх запропоновано визначати шляхом належної організації первинного, синтетичного і аналітичного обліку, забезпечивши при цьому обґрунтовану базу розподілу таких витрат між окремими видами продукції.

У системі контролю за витратами на збут суттєву роль можуть відігравати центри відповідальності. Центри витрат зі збуту запропоновано поділяти на центри, пов'язані з:

- доробленням продукції в процесі виробництва (сортування, пакування, складування, де виникають додаткові витрати на збут);
- товарообігом (опрацювання замовлень, юридичне і документальне їх оформлення, транспортування).

До центрів додаткових витрат на збут рекомендовано відносити склади. Контроль за діяльністю матеріально-відповідальних осіб запропоновано здійснювати на підставі звітних даних. У дисертації звітність завідувачів складами готової продукції поділено за періодичністю на:

- щоденну – картки складського обліку;
- щотижневу – нагромаджувальна відомість залишків готової продукції або обігова відомість, відомість витрат на збут;
- кварталну, річну – звіральна відомість результатів інвентаризації товарно-матеріальних цінностей.

У процесі аналізу методики обліку витрат на збут детально розглянуто структуру інформації на рахунку 93 „Витрати на збут”. Зокрема доведено, що наявна нині кореспонденція по рахунку 93 не вирішує проблеми формування

достовірних даних щодо витрат на збут продукції і не дає змоги ефективно управляти ними.

Для розв'язання цієї проблеми рекомендовано запровадити зміни до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій, а саме: до рахунку 93 „Витрати на збут” відкрити п'ять субрахунків згідно із найбільш використовуваною класифікацією витрат на збут: 931 – Витрати на рекламу і маркетинг; 932 – Витрати на зберігання готової продукції; 933 – Транспортні витрати збуту; 934 – Трансакційні витрати; 935 – Інші витрати на збут (рис.2).

Наведена вище класифікація аргументована тим, що на цукрових заводах виявлено основну частку витрат на збут саме у вигляді рекламних і транспортних витрат. Це значно полегшить аналіз витрат на збут у підприємстві з виробництва цукру та сприятиме оптимізації їхнього планування.

Запровадження цих субрахунків до рахунку 93 „Витрати на збут” дасть змогу створити дієвий механізм формування, відображення, узагальнення, аналізу та оперативного контролю даних із витрат на збут у цукропереробному комплексі.

У кінці звітнього періоду ці витрати запропоновано розподіляти на рівні управлінського обліку між видами готової продукції пропорційно до суми прямих витрат, виробничої собівартості продукції, що надійшла на склад. Варіантом бази розподілу витрат на зберігання готової продукції може бути площа (кв. м), яку на складі займає певний вид продукції з поправкою на термін її зберігання.

Під час організації обліку витрат на збут продукції основного виробництва запропоновано:

- встановити перелік статей визначальних витрат основного виробництва і склад витрат, що входять у кожну з цих статей. Даний перелік повинен бути відображений у Положенні про систему організації обліку витрат і калькулювання продукції (робіт, послуг) відповідного підприємства;

- розробити методика і процедури ведення обліку витрат на збут у системі рахунків стосовно форми бухгалтерського обліку, прийнятої в конкретному підприємстві;

- визначити перелік основних документів, що презентуватимуть облік витрат (у т. ч. витрат на збут) основного виробництва та їх документообіг.

Для зручності виписування рахунків покупцям і документів на відвантаження, а також для роботи з цінами на товари, послуги тощо, запропоновано користуватися комп'ютерними інформаційними системами обліку (KICO) діяльності корпорацій, що побудована на операційній системі Unix Ware 7.1.1, а також СУБД Oracle 9.I. Така система відповідає усім критеріям, що належать до теорії та методики організації обліку діяльності корпорацій із виробництва цукру і, водночас, об'єднується із сучасною теорією інформації.

Рис. 2. Субрахунки до рахунку 93 „Витрати на збут” відповідно до П(С)БО 16 „Витрати”

У третьому розділі “Аудит витрат на збут продукції підприємств цукрової промисловості” запропоновано шляхи поліпшення аудиту витрат на збут структурних підрозділів підприємств цукрової промисловості, що дають змогу підвищити результативність операційної роботи зі збуту продукції підприємства.

У сучасних умовах господарювання на перший план виступає не стільки збереження, як забезпечення примноження власності. Це досягається, насамперед, за рахунок високоякісного аудиту витрат, у т. ч. витрат на збут.

Оскільки у діяльності підприємств цукрової промисловості велике значення має сезонність їх роботи, в дисертації запропоновано під час її планування готувати попередній бюджет витрат. Для його визначення варто брати до уваги попередню оцінку властивого ризику контролю і рівня суттєвості, основні види робіт, що підлягають виконанню та попередній досвід.

У дисертації обґрунтовано необхідність віднесення до рівня суттєвості та ризиків контролю наступного:

- оцінки аудитором ризиків контролю – ефективності системи внутрішньогосподарського контролю підприємства (спроможності попереджувати і виявляти помилки в обліку підприємства), оцінки розміру особистого ризику невиявлення суттєвих помилок у звітності підприємства під час проведення аудитором аудиторських процедур та визначення на цій підставі пріоритетних напрямків аудиту;

- встановлення порогу суттєвості помилок для цілей аудиту за кожним видом операцій;

- ймовірності існування суттєвих помилок в обліку, яку аудитор оцінює з огляду на попередній період перевірки та виявлені раніше помилки;

- визначення складних господарських операцій, разом з тими, які виконувалися із використанням суб'єктивного судження бухгалтера (нарахування резервів і т. п.).

Під час аудиту на господарюючому суб'єкті запропоновано використовувати схему проведення аудиту процесу збуту продукції в підприємствах цукрової промисловості (рис. 3).

Щодо методичних прийомів організації аудиту витрат на збут, то рекомендований вибіркового метод, оскільки перевірятимуться тільки ті ділянки господарської діяльності, які стосуються витрат на збут, а також прийоми організації аудиту із використанням комп'ютерної техніки, оскільки вони дадуть змогу оперативно провести аудиторські процедури витрат на збут, що має велике значення в період сезону збору цукрових буряків.

Особливого значення набуває дослідження автоматизованих інформаційних систем аудиту. Нині доволі часто використовуються комп'ютерні програми на всіх стадіях аудиторського процесу витрат (в т. ч. витрат на збут): плануванні, документуванні та написанні висновків за результатами проведеного аудиту, проте відомі продукти аудиторських програм не зовсім підходять для їхнього використання в підприємствах цукрової промисловості України.

Рис. 3. Схема аудиту процесу збуту продукції в підприємствах цукрової промисловості

У дисертації доведено, що під час проведення аудиту витрат на збут основними аргументами, які підтверджують це, є: невпевненість у точності перенесення даних із системи обліку витрат на збут; необхідність чималих затрат часу на вивчення системи знаків для введення запитів у програмі; ні в ACL, ні в IDEA немає інтерфейсу українською чи російською мовами, що значно ускладнює їхнє вивчення та освоєння.

У роботі аргументовано, що контроль за усуненням недоліків, виявлених у процесі аудиту витрат на збут, повинні здійснювати як зовнішні, так і внутрішні аудитори. Найоперативніший та короткостроковий контроль може проводити керівництво підприємства за безпосереднього моніторингу роботи аудиторською групою, а також – якісно координувати аудит з використанням персональних комп'ютерів.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження розроблено організаційно – методичні засади поліпшення обліку і аудиту витрат на збут продукції для підвищення ефективності роботи підприємств цукрової промисловості та забезпечення попиту на їх продукцію.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення проблем теоретико-правової бази обліку витрат на збут підприємств цукрової галузі України з метою розроблення та впровадження рекомендацій щодо вдосконалення бухгалтерського обліку та аудиту витрат на збут на цукрових заводах. Основні висновки, що підтверджують результати проведеного дослідження, полягають у наступному:

1. Поняття “збут” із урахуванням специфіки цукрового комплексу необхідно розуміти як процес, у результаті якого відбуваються зміна власника товару і повний розрахунок за нього відповідно до наявних домовленостей між покупцем і продавцем. Запропоноване визначення свідчить про спільну змістову природу понять “реалізація” і “збут” продукції цукрового заводу як систему дій, котрі забезпечують чітку та цілеспрямовану діяльність із продажу продукції.

2. Кращій ідентифікації витрат на збут продукції повинно сприяти внесення змін до Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, щодо структури рахунку 93 “Витрати на збут”, а саме рекомендовано відкрити п'ять субрахунків відповідно до найбільш використовуваної класифікації витрат на збут: 931 – витрати на рекламу і маркетинг, 932 – витрати на зберігання готової продукції; 933 – транспортні витрати збуту, 934 – трансакційні витрати, 935 – інші витрати на збут.

3. Розроблений автором графік руху первинних документів з обліку витрат в підприємствах цукрової промисловості (в т. ч. витрат на збут) забезпечить впорядкування первинної інформації для записів у бухгалтерському обліку, розподіл посадових обов'язків між працівниками, зміцнення контрольної функції бухгалтерського обліку.

4. З метою поліпшення інформаційного забезпечення та оптимізації витрат на збут розроблено еластичний кошторис формування таких витрат та відомість їх обліку для цукропереробних підприємств. Згадані документи запропоновані для застосування в плануванні, обліку і аудиті витрат, проведенні аналітичних розрахунків та аналізі базових чинників, що впливають на збут продукції галузі.

5. Для автоматизованого оформлення документів на відвантаження продукції, проведення розрахунків із покупцями, а також для раціоналізації ціноутворення на продукцію, товари, послуги слід використовувати комп'ютерні інформаційні системи обліку (KICO) діяльності корпорацій, що побудовані на операційній системі Unix Ware 7.1.1, а також СУБД Oracle 9.I.

6. За підсумками проведеного регресійного аналізу отримана лінійна економетрична регресійна модель, використання якої дає змогу підприємствам цукрової промисловості прогнозувати витрати на збут та здійснювати їхню оптимізацію. Для формування згаданої моделі запропоновано використовувати показники про випуск продукції цукрового заводу та витрати на збут 1 т цукру. Оцінка з використанням зазначеної моделі підтвердила, що за сьогоднішніх умов проведення збутової політики підприємствами цукрової промисловості

призводить до неочікуваних наслідків, оскільки збільшення обсягу виробництва цукру не забезпечує зменшення витрат на його збут. Дана ситуація негативна і підтверджує тезу про недостатній рівень організації процесу збуту продукції. Особлива неадекватність спостерігається при зменшенні обсягу виготовленої продукції, а саме витрат на організацію збуту, за рахунок чого підвищується собівартість готової продукції.

7. Введення автором нової класифікаційної ознаки процедури використання аудиту в напрямку автоматизації і поділ її на звичайні (некомп'ютерні) та новітні (комп'ютерні) сприятиме оперативному проведенню аудиту.

8. Обґрунтовано, що ефект від проведення вибіркового аудиту, зокрема тільки аудиту витрат на збут, позитивно відобразиться на результатах діяльності підприємства цукрової промисловості, враховуючи сезонний характер його робіт. Висновок про аудит за витратами на збут слід формувати за тими ж принципами, що і висновки за всією фінансовою звітністю в системі комплексного аудиту.

9. Удосконалення методики аудиту витрат на збут для підприємств цукрової промисловості сприятиме введення у практичну діяльність документу "Методика аудиту витрат на збут". Згаданий документ дасть змогу ширше здійснювати перевірку обліку та процесу управління витратами на збут, а також отримувати рекомендації аудитора щодо подальшої оптимізації витрат на збут і можливості збільшення доходу підприємством.

10. З метою розширення інформаційного забезпечення менеджменту щодо результатів аудиту запропонований варіант формування аудиторського висновку з використанням інформаційних технологій – програму, яка за допомогою запрограмованих параметрів визначала б різновид аудиторського висновку. Для персонального комп'ютера варто зазначати три види аудиторських висновків: позитивний, негативний та відмова від складання висновку з метою проведення ефективного аналізу.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації

1. Шевчук О. А. Удосконалення системи управління витратами на підприємствах / О. А. Шевчук // Управління розвитком: збірник наукових робіт Харківського національного економічного університету. – 2009. – № 1. – С. 89–91 (0,31 д. а.).

2. Шевчук О. А. Витрати на збут: класифікація та визнання у процесах оптимізації та оновлення інформаційних систем / О. А. Шевчук // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Економічні науки. – Черкаси : ЧДТУ, 2009. – Випуск 23. – Частина II. – С. 173–176 (0,43 д. а.).

3. Шевчук О. А. Особливості обліку витрат на підприємствах / О. А. Шевчук // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і

аналізу: міжнародний збірник наукових праць. / Серія : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – Житомир : ЖДТУ. – 2009. – № 1 (13). – С. 236–241 (0,31 д. а.).

4. Шевчук О. А. Розвиток світових поглядів на керування витратами / О. А. Шевчук // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – Київ: КНТЕУ. – 2009. – № 3. – С. 77–84 (0,61 д. а.).

5. Шевчук О. А. Окремі аспекти логістизації процесу збуту на підприємствах з виготовлення цукру / О. А. Шевчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Економіка. – Ужгород. – 2009. – Вип. 28. – Ч. III. – С. 233–236 (0,65 д. а.).

6. Шевчук О. А. Проблеми та поняття облікової політики на підприємствах цукрової промисловості / О. А. Шевчук // Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект. – Збірник наукових праць. – Донецьк: ДонНУ. – 2010. – Частина III. – С. 1006–1008 (0,64 д. а.).

7. Шевчук О. А. Особливості методики аудиту витрат на збут / О. А. Шевчук // Економічний аналіз: збірник наукових праць кафедри економічного аналізу. – Тернопіль: ТНЕУ. – 2010. – Випуск 6. – С. 526–529 (0,58 д. а.).

8. Шевчук О. А. Особливості узагальнення даних за результатами аудиторської перевірки витрат на збут / О. А. Шевчук // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. – Економічні науки. – Черкаси : ЧДТУ. – 2010. – Випуск 25. – Частина III. – Том 1. – С. 227–231 (0,38 д. а.).

9. Шевчук О. А. Процес автоматизації обліку збутового процесу підприємств цукрової промисловості / О. А. Шевчук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Економічні науки. – Житомир: ЖДТУ. – 2010. – № 3 (53). – С. 270–272 (0,35 д. а.).

10. Шевчук О. А. Аспекти автоматизації аудиту витрат на збут у підприємствах цукрової промисловості / О. А. Шевчук // Управління розвитком: збірник наукових робіт Харківського національного економічного університету. – 2011. – № 5 (102). – С. 189–191 (0,28 д. а.).

Опубліковані праці апробаційного характеру

11. Шевчук О. А. Методи обліку витрат і калькулювання собівартості продукції / О. А. Шевчук // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: праці Дев'ятої міжн. наук.-практ. конф. (Донецьк, 9–11 грудня 2008 р.). – Частина 1. – Донецьк: ДонНУ, 2008. – С. 264–267 (0,22 д. а.).

12. Шевчук О. А. Управління комерційною діяльністю підприємств по збуту продукції / О. А. Шевчук // Економічний і соціальний розвиток України в ХХ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: збірник тез доповідей Сьомої міжн. наук.-практ. конф. молодих учених (Тернопіль, 26–27 лютого 2009 р.). – Частина 1. – Тернопіль: Економічна думка, 2009. – С. 228–230 (0,13 д. а.).

13. Шевчук О. А. Особливості поділу збутових витрат в обліковому середовищі / О. А. Шевчук // Перспективи розвитку економіки України: теорія, методологія, практика: матеріали XIV міжн. наук.-практ. конф. (Луцьк, 26–27 травня 2009 р.). – Луцьк: Вежа, 2009. – С. 399–401 (0,12 д. а.).

14. Шевчук О. А. Маркетингові концепції в обліку: сутність, класифікація, особливості застосування / О. А. Шевчук // Облік, контроль та аналіз у підприємствах і організаціях: теорія, методика, організація: збірник тез доповідей наук. конф. проф.- викл. складу та студентів ТНЕУ (Тернопіль, 14–15 квітня 2009 р.). – Тернопіль: ПП «Принтер-інформ», 2009. – С. 40–43 (0,28 д. а.).

15. Шевчук О. А. Методи виводу цукрової галузі з кризи при оптимізації збутових витрат цукрових заводів / О. А. Шевчук // Освіта і наука в умовах глобальних викликів: збірник тез доповідей II міжн. наук.-практ. конф. (Сімферополь, 12–14 червня 2009 р.). – Т. 2. – Сімферополь : ЦРОНІ, 2009. – С. 41–44 (0,23 д. а.).

16. Шевчук О. А. Облік і логістизація збутових процесів на підприємствах з виготовлення цукру / О. А. Шевчук // Обліково-аналітичне забезпечення системи менеджменту підприємства: збірник тез доповідей II наук.-практ. конф. (Львів, 23–24 жовтня 2009 р.). – Львів: Львівська політехніка, 2009. – С. 167–169 (0,2 д. а.).

17. Шевчук О. А. Деякі аспекти методики обліку збутових витрат / О. А. Шевчук // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: збірник тез доповідей X міжн. наук.-практ. конф. (Донецьк, 9–11 грудня 2009 р.). – Ч. 2. – Донецьк: ДонНУ, 2009. – С. 248–250 (0,18 д. а.).

18. Шевчук О. А. Облік та управління витратами в умовах розвитку сучасних інформаційних технологій / О. А. Шевчук // Інформаційні технології у змісті освіти та практичній діяльності фахівців з обліку і аудиту: проблеми методології та організації: збірник тез доповідей наук.-практ. конф. (Київ, 18 лютого 2010р.). – Київ: КНЕУ, 2010. – С. 293–296 (0,19 д. а.).

19. Шевчук О. А. Порядок розробки плану та програми аудиту витрат на збут / О. А. Шевчук // Економічний і соціальний розвиток України в ХХ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: збірник тез доповідей VII міжн. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 25–26 лютого 2010 р.). – Ч. 1. – Тернопіль: Економічна думка, 2010. – С. 395–396 (0,16 д. а.).

20. Шевчук О. А. Елементи організації обліку витрат на збут в підприємствах цукрової промисловості / О. А. Шевчук // Актуальні проблеми розвитку обліку, контролю та аналізу в умовах глобальних економічних змін: збірник тез доповідей наук.-практ. конф. (Полтава, 7–8 жовтня 2010 р.). – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2010. – С. 272–274 (0,18 д. а.)

21. Шевчук О. А. Автоматизація обліку збутової діяльності підприємств цукрової промисловості / О. А. Шевчук // Управління розвитком соціально-економічних систем: глобалізація, підприємництво, стале економічне зростання: збірник тез доповідей XII міжн. наук.-практ. конф. (Донецьк, 8–10 грудня 2010 р.). – Ч. 1. – Донецьк: ДонНУ, 2010. – С.126–128 (0,22 д.а.).

22. Шевчук О. А. Шляхи вдосконалення рахунку 93 “Витрати на збут” / О. А. Шевчук // Економічний і соціальний розвиток України в ХХ столітті: національна ідентичність та тенденції глобалізації: збірник тез доповідей VIII міжн. наук.-практ. конф. (Тернопіль, 24–25 лютого 2011 р.). – Ч. 2. – Тернопіль: Економічна думка, 2011. – С. 430–432 (0,15 д. а.).

23. Шевчук О. А. Деякі питання бюджетування збутових витрат / О. А. Шевчук // Стан, проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу і контролю у контексті сучасних концепцій управління: збірник тез доповідей VI міжн. наук.-практ. конф. (Львів, 28–29 квітня 2011 р.). – Львів: ЛКА, 2011. – С. 523–525 (0,15 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Шевчук О. А. Облік і аудит витрат на збут продукції в підприємствах цукрової промисловості. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Тернопільський національний економічний університет Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України, Тернопіль, 2012.

Викладено результати проведеного дослідження проблем обліку і аудиту витрат на збут підприємств цукрової промисловості.

Доповнено визначення сутності поняття “витрат на збут”, досліджено розвиток їх обліку і аудиту. З урахуванням особливостей діяльності підприємств цукрової промисловості розроблено графік руху первинних документів із обліку витрат на збут.

Запропоновано вдосконалену систему аналітичного і синтетичного обліку витрат на збут шляхом виділення 5 субрахунків (931 – витрати на рекламу та маркетинг, 932 – витрати на зберігання готової продукції, 933 – транспортні витрати збуту, 934 – трансакційні витрати, 935 – інші витрати на збут), низки аналітичних рахунків до рахунку 93 “Витрати на збут” і запровадження відомості аналітичного обліку витрат на збут основної та побічної продукції.

Удосконалено трактування поняття “організація обліку витрат на збут цукрової галузі” як сукупності дій зі створення певної системи обліку, дотримання та підвищення рівня її злагодженості.

Досліджено систему бюджетування та її вплив на взаємоузгодженість таких складових управління як: планування, аналіз, контроль на рівні структурних підрозділів цукрових заводів, що займаються збутом продукції. Набула подальшого розвитку система організації вибіркового аудиту витрат на збут в підприємствах цукрової промисловості України, яка полягає у визначенні показників-індикаторів, які відображають потребу проведення аудиту і забезпечують ефективний аудиторський контроль на підприємствах галузі.

Ключові слова: збут, витрати на збут, реалізація, операційна діяльність, методика обліку і аудиту, внутрішній аудит, зовнішній аудит, бухгалтерський облік.

АННОТАЦИЯ

Шевчук О. А. Учёт и аудит издержек на сбыт продукции в предприятиях сахарной промышленности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.09 – бухгалтерский учёт, анализ и аудит (по видам экономической деятельности). – Тернопольский национальный экономический университет Министерства образования и науки, молодежи и спорта Украины, Тернополь, 2012.

Диссертация посвящена исследованию теоретических и практических вопросов, связанных с проблемой ведения учёта и аудита издержек на сбыт продукции на предприятиях сахарной промышленности. Выполненные разработки направлены на усовершенствование методики учёта и аудита издержек на сбыт продукции.

Определено понятие “сбыт” с учетом специфики сахарного комплекса, которое необходимо понимать как процесс, в результате которого происходят смена владельца товара и полный расчет за него согласно имеющихся договоренностей между покупателем и продавцом. Предложенное определение указывает на совместную смысловую природу понятий “реализация” и “сбыт” продукции сахарного завода как систему действий, которые обеспечивают четкую и целенаправленную деятельность по продаже продукции.

Обосновано, что затраты на сбыт - это все виды затрат, которые осуществляет предприятие при продвижении товара на рынке и его реализации потребителям. Эти расходы списываются в финансовом учете за счет финансового результата, а в управленческом в отдельных случаях включаются в полную себестоимость продукции.

С учетом особенностей деятельности предприятий сахарной промышленности разработано график движения первичных документов учета расходов на сбыт, что будет способствовать упорядоченности относительно движения, своевременности записей в регистрах бухгалтерского учета, оптимальному распределению должностных обязанностей между работниками бухгалтерии.

В работе решены важные вопросы, касающиеся системы аналитического и синтетического учета затрат на сбыт путем выделения 5 субсчетов, ряда аналитических счетов к счету 93 „Расходы на сбыт” и введение ведомости аналитического учета затрат на сбыт основной и побочной продукции. Установлен перечень статей расходов на сбыт продукции предприятиями сахарной промышленности с определением степени влияния факторов оперативности и эффективности на ее функционирование, что будет способствовать улучшению системы постатейного ведения учета этих затрат.

Обоснованы рекомендации по совершенствованию программных продуктов финансового учета и процесса аудита, которые используются на рынке, с адаптацией их к украинским стандартам, начиная от требований нормативно-правовой базы, заканчивая удобством интерфейса.

Исследована система бюджетирования на сахароперерабатывающих заводах и влияние ее показателей на общие тенденции развития сахарной

промышленности, что позволяет оптимизировать систему расходов и производства сахара в регионе.

Продемонстрирован процесс проведения аудита затрат на сбыт, который подробно раскрывает цель каждого из этапов проверки; документы, содержащие информацию для проверки, методы и процедуры аудита, а также тесты на соответствие системы внутреннего контроля.

По итогам проведенного регрессионного анализа получена линейная регрессионная модель, позволяющая предприятиям сахарной промышленности прогнозировать издержки на сбыт и их оптимизацию. Для ее формирования предложено использовать показатели о выпуске продукции сахарного завода и издержках на сбыт 1 т сахара.

В работе предложена усовершенствованная методика учета и аудита затрат на сбыт, что позволяет сформировать целостную информационную систему этого процесса. В результате этого обеспечивается эффективность управленческих решений на всех уровнях управления.

Ключевые слова: сбыт, издержки на сбыт, реализация, операционная деятельность, методика учета и аудита, внутренний аудит, внешний аудит, бухгалтерский учет.

ANNOTATION

Oleg Shevchuk. Accounting and audit of costs of sales in the sugar industry enterprises. – On rights of a manuscript.

Dissertation on the obtainment the scientific degree candidate of economic sciences by speciality 08.00.09 – accounting, analysis and audit (according to economic activity). – Ternopil National Economic University Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine, Ternopil, 2012.

Set out results of the research problems of accounting and audit costs of sales in companies of sugar industry.

Supplemented determining the nature of the cost of sales, research development of accounting and auditing. Given the characteristics of the enterprises of the sugar industry, developed a schedule of primary documents of the cost of sales, to facilitate their movement regularity, timeliness for receiving entries in accounting registers, the optimal allocation of duties between employees of accounting.

Improved interpretation “organization of the cost of sales of sugar industry” as a set of actions to create a system of accounting, compliance and improve its coordination to promote the information needs of users of accounting information with regard to forms of organization, the level of material and information support of sales management .

Investigated system of budgeting and its impact for the coordination of such elements as management: planning, analysis, control at the level of structural units of sugar factories engaged in sales.

Keywords: sales, distribution costs, implementation, operations, methods of accounting and audit, internal audit, external audit, accounting.